

Psykiatri

Psykiatriloven - tvangsindlæggelse			
Udgiver	Region Hovedstadens Psykiatri		
Dokumenttype	Vejledning	Version	1
Forfattere	Gitte Krogager	Gældende fra	05-01-2011
Faglig ansvarlig	Gitte Krogager	Næste revision	20-12-2012
Ændringskommentar			

Formål

Formålet er at beskrive lovgrundlaget for derigennem at sikre en korrekt procedure for tvangsindlæggelser.

Definitioner/Afgrænsninger

Tvangsindlæggelse *skal* ske, når patienten vurderes at opfylde kriterierne herfor og lægens egen undersøgelse - foretaget med henblik på vurdering af behov for indlæggelse - viser, at patienten opfylder kriterierne i § 5 og modsætter sig indlæggelse. Når forholdene tillader det, skal patienten have en passende betænkningstid til at overveje spørgsmålet om indlæggelse.

Lægen må ikke være ansat på det psykiatriske sygehus eller den psykiatriske afdeling, hvor tvangsindlæggelsen skal finde sted. Erklæringen må endvidere ikke være udstedt af en læge, der er inhabil.

Ved tvangsindlæggelse på behandlingsindikation, (erklæring på gule papirer), skal patientens indlæggelse være gennemført senest 1 uge (= 7 døgn) efter lægens undersøgelse. Ved tvangsindlæggelse på farlighedsindikation, (erklæring på røde papirer), skal indlæggelsen være gennemført indenfor 24 timer efter undersøgelsen.

Lægeundersøgelse skal være foretaget med henblik på den konkrete tvangsindlæggelse.

Politiet træffer bestemmelse om tvangsindlæggelsens iværksættelse m.v. og yder bistand hertil.

Fremgangsmåde

Lovgivning

Det følgende er opbygget således:

Relevante paragraffer i psykiatriloven

↓

Relevante paragraffer i bekendtgørelser

↓

Ministerielle vejledningstekster

Psykiatriloven

§ 5. Tvangsindlæggelse, jf. §§ 6-9, eller tvangstilbageholdelse, jf. § 10, må kun finde sted, såfremt patienten er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og det vil være uforsvarligt ikke at frihedsberøve den pågældende med henblik på behandling, fordi:

1) udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentlig

forninget eller

2) den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre.

§ 6. Søger en person, der må antages at være sindssyg, ikke selv fornøden behandling, har de nærmeste pligt til at tilkalde en læge. Hvis de nærmeste ikke tilkalder en læge, påhviler det politiet at gøre dette.

Stk. 2. På grundlag af sin undersøgelse og de modtagne oplysninger skønner lægen, om indlæggelse på psykiatrisk afdeling er nødvendig. Giver patienten ikke sit informerede samtykke til sådan indlæggelse, afgør lægen, om tvangsindlæggelse er påkrævet.

Stk. 3. Tvangsindlæggelse skal ske, når betingelserne i § 5 er opfyldt. Lægen udfærdiger en erklæring herom, jf. § 7, stk. 2.

§ 7. Politiet træffer bestemmelse om tvangsindlæggelsens iværksættelse og yder bistand hertil.

Stk. 2. Tvangsindlæggelse må kun gennemføres på grundlag af en lægeerklæring, som hviler på lægens egen undersøgelse foretaget med henblik på indlæggelsen. Erklæringen må ikke være udstedt af en læge, der er ansat på det psykiatriske sygehus eller den psykiatriske afdeling, hvor tvangsindlæggelse skal finde sted. Erklæringen må endvidere ikke være udstedt af en læge, der er inhabil. Inhabilitet foreligger i samme tilfælde som nævnt i forvaltningslovens § 3.

Stk. 3. Ved tvangsindlæggelse efter § 5, nr. 2, skal lægens undersøgelse være foretaget inden for det seneste døgn og ved tvangsindlæggelse efter § 5, nr. 1, inden for de seneste 7 dage forud for indlæggelsen.

§ 8. Den indlæggende læge skal så vidt muligt være til stede, indtil politiet forlader stedet sammen med den, der skal tvangsindlægges. Ved tvangsindlæggelse efter § 5, nr. 1, underretter politiet lægen om tidspunktet for gennemførelse af tvangsindlæggelsen.

§ 9. Sker tvangsindlæggelse efter § 5, nr. 2, skal patienten straks modtages. Sker tvangsindlæggelse efter § 5, nr. 1, skal patienten modtages snarest muligt inden for den frist på 7 dage, som er nævnt i § 7, stk. 3.

Stk. 2. Overlægen træffer afgørelse om, hvorvidt betingelserne for indlæggelse er opfyldt.

Stk. 3. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om fremgangsmåden ved gennemførelse af tvangsindlæggelser, herunder om politiets medvirken hertil.

Bekendtgørelse nr. 1340 af 2. december 2010 om fremgangsmåden ved gennemførelse af tvangsindlæggelser

Kapitel 1. Tilkaldelse af læge

§ 1 Såfremt en person, der må antages at være sindssyg, ikke selv søger fornøden behandling, skal den pågældendes nærmeste tilkalde en læge, jf. § 6, stk. 1, i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien.

Stk. 2. Ved en persons nærmeste forstås i første række personens ægtefælle, samlever, forældre, voksne børn og personer, der hører til den pågældendes husstand. Hvis den pågældende opholder sig i institution, påhviler pligten til at tilkalde læge institutionens personale.

§ 2 Tilkalder de nærmeste eller andre ikke en læge, skal politiet tilkalde en læge.

Stk. 2. Politiet skal så vidt muligt tilkalde den alment praktiserende læge, som den syge sædvanligvis benytter, dennes stedfortræder eller lægevagten i området.

Kapitel 2. Den indlæggende læge

§ 3 Såfremt lægen efter at have undersøgt den pågældende finder, at indlæggelse er nødvendig, skal lægen i overensstemmelse med bestemmelsen i lovens § 3, stk. 1, søge at opnå patientens samtykke til indlæggelsen og i den forbindelse vejlede patienten navnlig om formålet med indlæggelsen og om udsigterne til en bedring

af tilstanden, jf. lovens § 3, stk. 2.

Stk. 2. Når forholdene tillader det, skal patienten have en passende betænkningstid til at overveje spørgsmålet om indlæggelse, jf. lovens § 4, stk. 1.

§ 4 Giver patienten ikke sit informerede samtykke til indlæggelse, afgør lægen, om tvangsindlæggelse er påkrævet.

Stk. 2. Er betingelserne for tvangsindlæggelse i lovens § 5 opfyldt, skal tvangsindlæggelse ske.

§ 5 Skal tvangsindlæggelse finde sted, udfærdiger lægen en erklæring, der skal indeholde en angivelse af den formodede diagnose, patientens sindstilstand og de omstændigheder, hvorpå lægen støtter, at betingelserne i lovens § 5, nr. 1 (behandlingsindikation), eller nr. 2 (farlighedsindikation), er opfyldt.

Stk. 2. Erklæringen skal afgives på grundlag af lægens egen undersøgelse foretaget med henblik på den aktuelle indlæggelse.

Stk. 3. Lægeerklæringen skal udfærdiges snarest muligt, efter at undersøgelsen er afsluttet.

Stk. 4. Lægen afleverer eller sender den udarbejdede lægeerklæring til politiet med henblik på tvangsindlæggelsens iværksættelse.

Kapitel 3. Tvangsindlæggelsens iværksættelse

§ 6 Politidirektøren eller den, som politidirektøren bemyndiger hertil, træffer bestemmelse om tvangsindlæggelsens iværksættelse.

§ 7 Den, der skal træffe bestemmelse om tvangsindlæggelsens iværksættelse, skal påse, at lovens betingelser for tvangsindlæggelse er opfyldt, herunder at den i loven fastsatte fremgangsmåde er fulgt, og at lægeerklæringen indeholder de fornødne oplysninger som grundlag for tvangsindlæggelsen.

§ 8 Politiet træffer aftale med den psykiatriske afdeling, hvor tvangsindlæggelsen skal finde sted, om tidspunktet for tvangsindlæggelsens iværksættelse, med mindre omgående iværksættelse af indlæggelsen er nødvendig.

§ 9 Sker indlæggelsen i medfør af lovens § 5, nr. 2 (farlighedsindikation), skal den indlæggende læge så vidt muligt være til stede, indtil politiet forlader stedet med den, der skal tvangsindlægges.

§ 10 Hvis tvangsindlæggelsen sker i medfør af lovens § 5, nr. 1 (behandlingsindikation), skal politiet, såfremt tvangsindlæggelsen ikke iværksættes i umiddelbar fortsættelse af den indlæggende læges undersøgelse af patienten, underrette den indlæggende læge om tidspunktet for gennemførelsen af tvangsindlæggelsen. Underretningen skal gives snarest muligt, efter at tidspunktet for tvangsindlæggelsen er fastsat.

Stk. 2. Den indlæggende læge skal så vidt muligt komme til stede ved gennemførelsen af tvangsindlæggelsen. Lægen skal i den forbindelse på ny vejlede patienten i overensstemmelse med lovens §§ 3 og 31 samt påse, at betingelserne for tvangsindlæggelse fortsat er opfyldt.

§ 11 Ved gennemførelse af tvangsindlæggelsen skal politiet påse, at lægens undersøgelse ved tvangsindlæggelse efter lovens § 5, nr. 2 (farlighedsindikation), er foretaget inden for det seneste døgn og ved tvangsindlæggelse efter lovens § 5, nr. 1 (behandlingsindikation), inden for de seneste 7 dage forud for tvangsindlæggelsen, jf. lovens § 7, stk. 3.

Stk. 2. Er fristerne i lovens § 7, stk. 3, ikke overholdt, kan tvangsindlæggelse kun ske, såfremt der foretages en ny lægeundersøgelse af patienten og udfærdiges nye indlæggelsespapirer.

§ 12 Tvangsindlæggelsen skal gennemføres så skånsomt og diskret som muligt, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe, jf. lovens § 4, stk. 3. De medvirkende polititjenestemænd skal så vidt muligt være civilklædte. Befordres patienten i et af politiets køretøjer, skal dette så vidt muligt ske i et civilt

tjenestekøretøj.

§ 13 Politiet skal inden indlæggelsens iværksættelse så vidt muligt underrette en eller flere af patientens nærmeste om tvangsindlæggelsen.

Stk. 2. Tvangsindlæggelsens gennemførelse skal så vidt muligt ske efter aftale med den eller de personer, hos hvem den pågældende bor eller opholder sig.

Stk. 3. Såfremt underretning efter stk. 1 undtagelsesvis ikke har kunnet foretages forud for tvangsindlæggelsens gennemførelse, skal politiet snarest muligt underrette en eller flere af patientens nærmeste om tvangsindlæggelsen.

Kapitel 4. Modtagelse af patienten

§ 14 Overlægen ved den psykiatriske afdeling, hvor tvangsindlæggelse skal finde sted, træffer afgørelse om, hvorvidt betingelserne for tvangsindlæggelse er opfyldt, jf. lovens § 9, stk. 2. I overlægens fravær kan afgørelsen træffes af en anden læge på den psykiatriske afdeling. I sådanne tilfælde skal overlægen efterfølgende snarest tage stilling til beslutningen, jf. lovens § 4 a.

Stk. 2. Hvis tvangsindlæggelsen sker efter lovens § 5, nr. 2 (farlighedsindikation), skal patienten straks modtages på sygehuset eller afdelingen.

Stk. 3. Hvis tvangsindlæggelsen sker efter lovens § 5, nr. 1 (behandlingsindikation), skal patienten modtages snarest muligt og senest 7 dage, efter at den indlæggende læge har undersøgt patienten.

Bekendtgørelse om underretning og klagevejledning i forbindelse med anvendelse af tvang i psykiatrien

Bekendtgørelse nr. 1343 af 2. december 2010 om underretning og klagevejledning i forbindelse med anvendelse af tvang i psykiatrien

§ 1 Når den indlæggende læge skønner, at tvangsindlæggelse er påkrævet, jf. lov om anvendelse af tvang i psykiatrien § 6, stk. 2, skal lægen underrette patienten herom.

Stk. 2. Den indlæggende læge skal samtidig underrette patienten om baggrunden for tvangsindlæggelsen samt om formålet hermed og vejlede patienten om udsigterne til en bedring af helbredstilstanden, jf. lovens §§ 3 og 31. Samme pligt påhviler den modtagende afdelings læge.

§ 2 Fremsættes anmodning om udskrivning, skal overlægen snarest muligt og senest inden 24 timer meddele patienten, om denne kan udskrives, eller om tvangstilbageholdelse skal ske. Fremsættes anmodningen om udskrivning inden for det første døgn efter, at tvangsindlæggelse har fundet sted, skal overlægens beslutning dog meddeles senest 48 timer regnet fra tvangsindlæggelsen.

§ 3 Har overlægen besluttet, at tvangstilbageholdelse skal ske, skal underretningen indeholde oplysning om baggrunden for beslutningen om tvangstilbageholdelse, om formålet hermed og om udsigterne til en bedring af helbredstilstanden.

§ 4 Såfremt overlægen ved efterprøvelsen af frihedsberøvelsen efter lovens § 21, stk. 2, træffer afgørelse om, at frihedsberøvelsen skal opretholdes, skal patienten og patientrådgiveren underrettes om afgørelsen.

§ 5 Når betingelserne for frihedsberøvelse i lovens § 5 ikke længere er opfyldt, skal frihedsberøvelsen straks bringes til ophør. Patienten og patientrådgiveren underrettes straks herom, jf. lovens § 11.

Udfyldelse af tvangsprotokol skema 1

Følgende angives:

§ Patientens navn og cpr-nr.

§ Frihedsberøvelsens varighed.

§ Begrundelsen for frihedsberøvelsen.

§ Resultatet af efterprøvelsen af frihedsberøvelsen henholdsvis 3, 10, 20, og 30 dage efter at frihedsberøvelsen blev iværksat, og derefter mindst hver 4. uge, så længe frihedsberøvelsen opretholdes.

Vejledning om udfyldelse af tvangsprotokoller (registrering af anvendelse af tvang i psykiatrien) samt registrering af anvendelse af udskrivningsaftaler/koordinationsplaner

Der angives datoer for iværksættelse af frihedsberøvelsen og for overlægens stillingtagen. Dato for ophør med frihedsberøvelsen skal anføres. Det anføres, om frihedsberøvelsen er iværksat som tvangsendlæggelse eller som tvangstilbageholdelse.

Begrundelsen anføres (helbredsgrunde eller farlighed, jf. psykiatrilovens § 5). Ved tvangsendlæggelse sættes altid kun 1 markering ved begrundelse, da det er en registrering af, om patienten er indlagt på "gule eller røde papirer". Begge begrundelser kan være relevante for en tvangstilbageholdelse, men af hensyn til opgørelsen skal der kun afkrydses for den væsentligste begrundelse.

Såfremt en tvangsendlagt patient forlanger sig udskrevet, men tvangstilbageholdes, angives også datoen for denne tvangstilbageholdelse samt dato for overlægens stillingtagen samt begrundelsen (i medfør af psykiatrilovens § 5) i rubrikken "Tvangstilbageholdelse af frihedsberøvet (tvangsendlagt patient)".

Enhver frihedsberøvelse skal efterprøves efter 3, 10, 20 og 30 dage og herefter mindst hver 4. uge. Efterprøvelsen udregnes fra den dag, hvor den først iværksatte frihedsberøvelse blev iværksat (dag 0). Datoerne for efterprøvelse ændres således ikke, når en tvangsendlagt patient senere tvangstilbageholdes, og de anføres i rubrikken "Efterprøvelse af frihedsberøvelse".

Ved overflytning af en frihedsberøvet person til en anden psykiatrisk afdeling, skal overflytningsdatoen registreres som dato for iværksættelse af frihedsberøvelsen på den modtagende afdeling. Hvis en tvangsendlagt patient ikke modsætter sig overførsel, vil der være tale om videreførelse af tvangsendlæggelsen på den nye afdeling (men med ny ikrafttrædelsesdato og heraf fornyet efterprøvelse på de obligatoriske tidspunkter). Hvis en tvangsendlagt eller tvangstilbageholdt patient modsætter sig overflytning, vil der være tale om en tvangstilbageholdelse.

Omfang og gyldighedsområde

Personalet på de psykiatriske afdelinger samt patienter der tvangsendlægges.

Ansvar og opgavefordeling/Ansvar og organisation

Bilag

Ikke relevant

Henvisninger og links

[Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien](#)

[Bekendtgørelse om fremgangsmåden ved gennemførelse af tvangsendlæggelser](#)

[Bekendtgørelse om underretning og klagevejledning i forbindelse med anvendelse af tvang i psykiatrien](#)

[Bekendtgørelse om undersøgelse af post, patientstuer, ejendele og kropsvisitation samt beslaglæggelse og](#)

tilintetgørelse af genstande m.v.

Bekendtgørelse om samtaler efter ophør af en tvangsforanstaltning

Vejledning om udfyldelse af tvangsprotokoller m.v. (retsinfo)

Relevant faglig evidens på området

Ikke relevant

Referencer

Ikke relevant

Reference til JCI-standarder

BE.3.7

Reference til DDKM-standarder

2.7.3